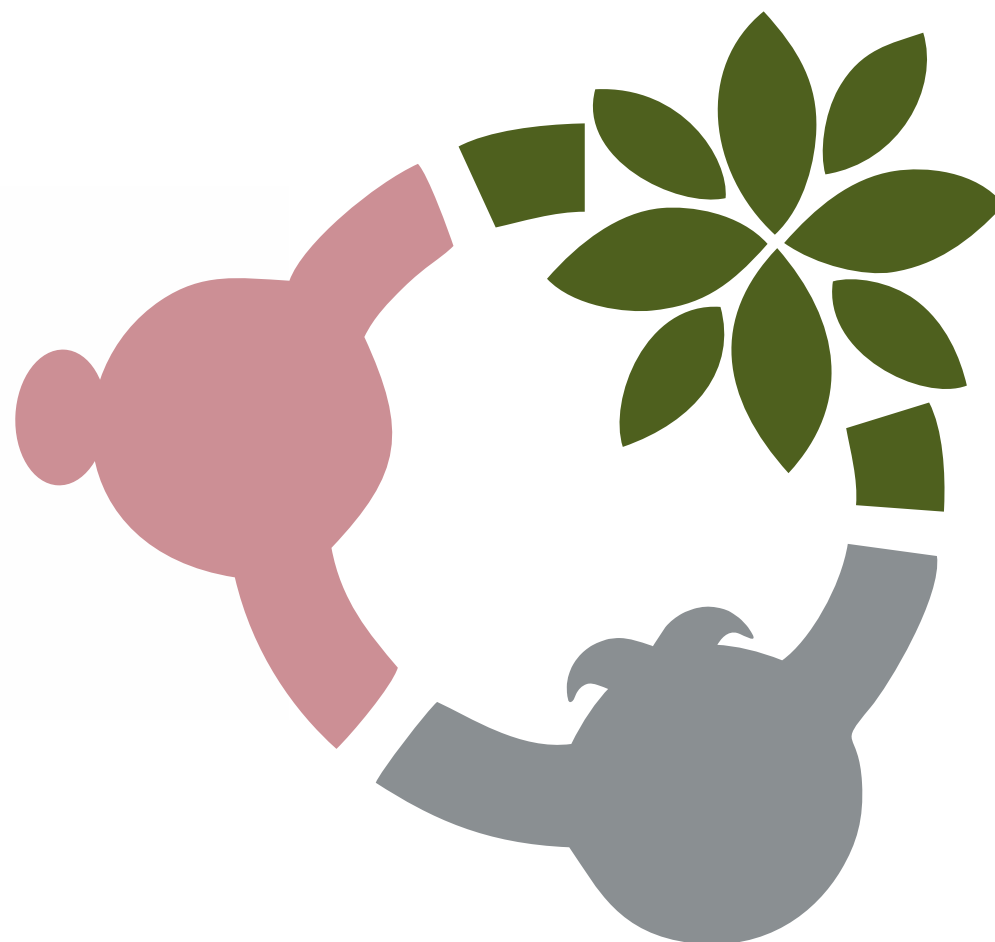


ZIELONA PARTYCYPACJA SENIORÓW

Udział seniorów
w gospodarowaniu
zielenią miejską



Publikacja „Zielona partycypacja seniorów - udział seniorów w gospodarowaniu zielenią miejską” została przygotowana przez Fundację alter eko, w ramach projektu „Akcja: zieleń”, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Copyright © Fundacja alter eko
Warszawa 2017

Redakcja: Magdalena Krajewska
Autor: Tadeusz Rudzki, Daniela Grzesińska
Projekt graficzny: Kamila Musiatowicz

Wydawca:
Fundacja alter eko
ul. Nowowiejska 1/3 lok 24
00-643 Warszawa
www.altereko.pl



ISBN:978-83-945899-5-0

ZIELONA PARTYCYPACJA

Udział seniorów w gospodarowaniu zielenią miejską

4



WPROWADZENIE

5



I NARZĘDZIA PARTYCYPACJI

12



II RADY SENIORÓW

20



III MODEL ZIELONEJ PARTYCYPACJI SENIORÓW

25



IV PRZYDATNE INFORMACJE

WPRO- WA DZE NIE

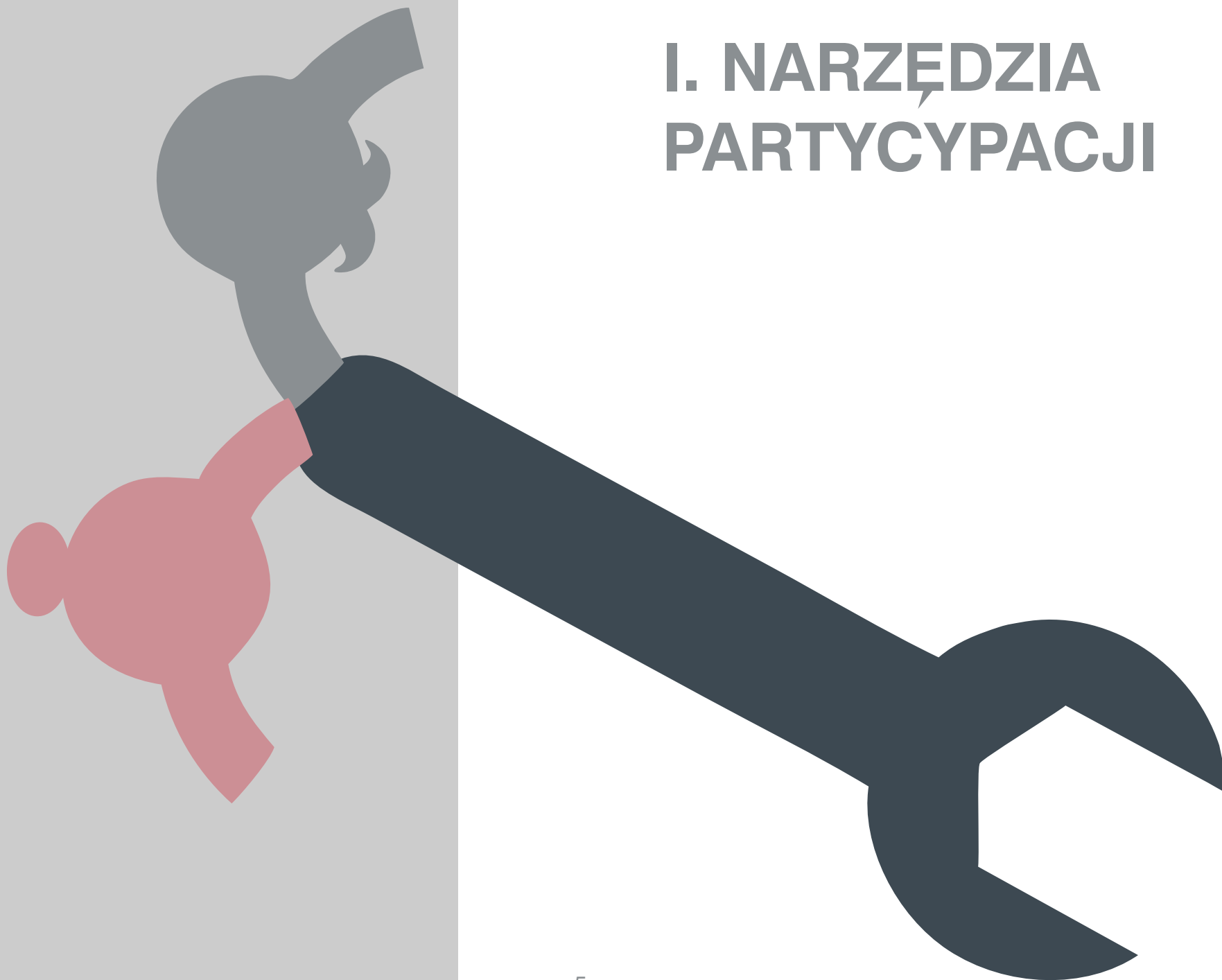
A stylized graphic consisting of several small, rounded silhouettes of people's heads and shoulders, arranged in a row. The silhouettes are colored in shades of pink and grey, and they appear to be looking towards the right.

Szanowni Państwo,

Niniejsza publikacja jest owocem projektu „Akcja: zieleń”, który aktywizował i angażował warszawskich seniorów w sprawy zieleni miejskiej. Seniorzy stanowią niewykorzystany potencjał wiedzy i ogromnego doświadczenia w gospodarowaniu zielenią, a jednocześnie są głównym beneficjentem usług ekosystemów, jako bywalcy parków, skwerów i mikrorolnicy na działkach.

Podczas realizacji projektu wspólnie z grupami seniorów z różnych części Warszawy utworzyliśmy pięć zielonych przestrzeni, ogrodów lub kwietników. W ten sposób seniorzy zyskali miejsca do odpoczynku, relaksu, a także do realizacji pasji, jaką jest ogrodnictwo, pielęgnacja roślin, czy potrzeba przybywania w zielonej przestrzeni. Wszystkie utworzone miejsca są otwarte, zatem seniorzy stali się gospodarzami ogrodów dla sąsiadów i lokalnej społeczności. Idąc krok dalej włączyliśmy w działania rady seniorów, czyli ustrukturalizowaną reprezentację środowiska seniorów, pełniącą funkcję organu doradczego i mającą tym samym wpływ na politykę lokalną. Grupa seniorów uczestniczyła w cyklu spotkań, w trakcie których wspólnie pracowaliśmy nad modelem partycypacji osób starszych w sprawach zieleni i konsultowaliśmy wypracowane pomysły z przedstawicielami jednostek miejskich, odpowiedzialnych za zieleń miejską. Owocem spotkań i dyskusji jest niniejsza publikacja, która stanowi swoistą kontynuację cyklu „Zielona partycypacja - partycypacja mieszkańców w gospodarowaniu zielenią miejską” (Fundacja alter eko, Warszawa 2016), która szczegółowo omawia tematykę partycypacji obywatelskiej w odniesieniu do ogółu społeczeństwa. Mamy nadzieję, że informacje i przykłady zawarte w publikacji będą stanowić źródło inspiracji do działania i dalszego wzrostu uczestniczenia seniorów w życiu publicznym, szczególnie w sprawach zieleni.

I. NARZĘDZIA PARTYCYPACJI



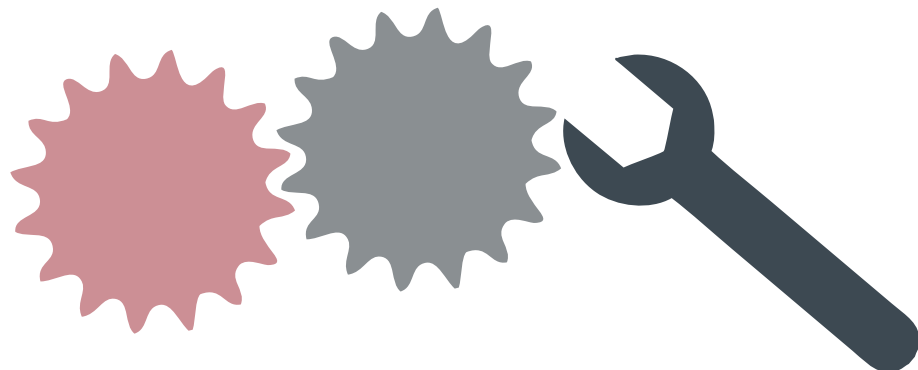
Partycypacja obywatelska to zespół działań i metod uczestnictwa obywateli w określaniu i rozwiązywaniu problemów oraz podejmowaniu decyzji dotyczących obywateli („Zielona Partycypacja”, Fundacja alter eko, 2016).

Jakie formy przybiera zielona partycypacja?

Partycypacja obywatelska w obszarze zieleni miejskiej wiąże się z udziałem obywateli bezpośrednio lub za pośrednictwem organizacji pozarządowych lub innych ciał, w wymianie informacji oraz podejmowaniu decyzji co do planowanych nasadzeń, utrzymania i pielęgnacji oraz ewentualnych usunięć zieleni w mieście. Metody i mechanizmy partycypacji obywateli w procesie zarządzania zielenią miejską mogą przybierać różnorodne formy od pozyskiwania i przekazywania informacji poprzez udział w konsultowaniu decyzji, aż po współzarządzanie miejską zielenią. („Zielona Partycypacja”, Fundacja alter eko, 2016).

NARZĘDZIA PARTYCYPACJI

Aby móc w łatwy sposób podejmować działania i interwencje związane z zielenią, warto zapoznać się z poniższymi możliwościami. Zostały one podzielone na dwie grupy: „na teraz” i „z myślą o przyszłości” i mogą zostać wykorzystane w zależności od problemu i potrzeby.



Działania „na teraz”

„19 115”

Miejskie Centrum Kontakt, czyli najprostszy i najszybszy, działający całą dobę, sposób na skontaktowanie się w dowolnie wybranej sprawie. Kontakt możliwy jest przez stronę internetową, adres e-mail, aplikację mobilną lub po prostu telefonicznie pod nr 19 115. Jest to znakomite narzędzie do zgłaszania spraw takich jak np. drzewa wymagające pielęgnacji, konieczność ustawienia barierek chroniących trawnik przed rozjeżdżaniem, czy wszelkich innych kwestii, które wymagają interwencji miejskich służb. Oprócz tego numer 19 115 pełni rolę miejskiej infolinii.

WWW:warszawa19115.pl

Wniosek o udostępnienie informacji publicznej

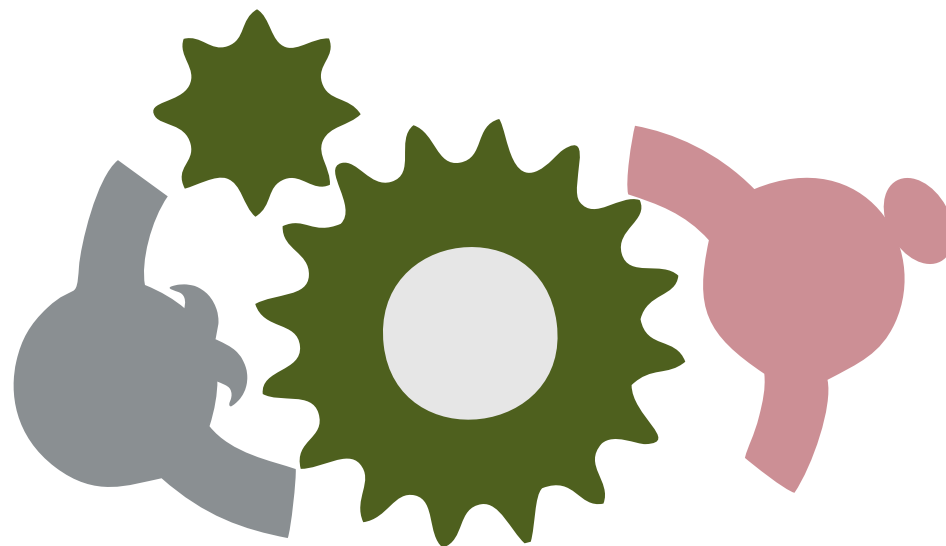
Tego rodzaju wniosek, to jedno z podstawowych narzędzi uzyskiwania konkretnych informacji (a także dokumentów) dotyczących interesującej nas sprawy. Wniosek złożony w tym trybie przewiduje maksymalnie 14 dni na udzielenie odpowiedzi (w uzasadnionych przypadkach urząd może wydłużyć ten okres). Co ważne – można go złożyć np. mailowo i poprosić o odpowiedź w formie elektronicznej. Przydatne narzędzie, gdy chcemy poznać np. projekt jakiegś inwestycji, informację ile środków przeznaczono na pielęgnację zieleni na danym obszarze albo kto konkretnie odpowiada za podjęcie decyzji w interesującej nas sprawie. Co do zasady pytać można o wszystko!

WWW:warszawa19115.pl/-/udostepnianie-informacji-publicznej-na-wniosek

Wniosek o konsultacje społeczne

Jest to wniosek, z którego korzystamy, gdy chcemy, aby któraś z miejskich jednostek poddała daną kwestię pod konsultacje społeczne – czyli zapytała mieszkańców o opinię. We wniosku musimy opisać przedmiot konsultacji, zaproponować ich formę oraz przedstawić uzasadnienia przeprowadzenia konsultacji. Wnioski dotyczące spraw ogólnomiejskich muszą zostać poparte przez minimum 1000 mieszkańców. W przypadku spraw dzielnicowych wystarczy zaledwie 200 podpisów. Z inicjatywy mieszkańców udało się przeprowadzić np. konsultacje dotyczące przyszłości terenu Osiedla Jazdów (słynne Domki Fińskie).

WWW:konsultacje.um.warszawa.pl/content/wnioski-o-konsultacje-spoeczne



Akcje społeczne w oparciu o wniosek, skargę lub petycję

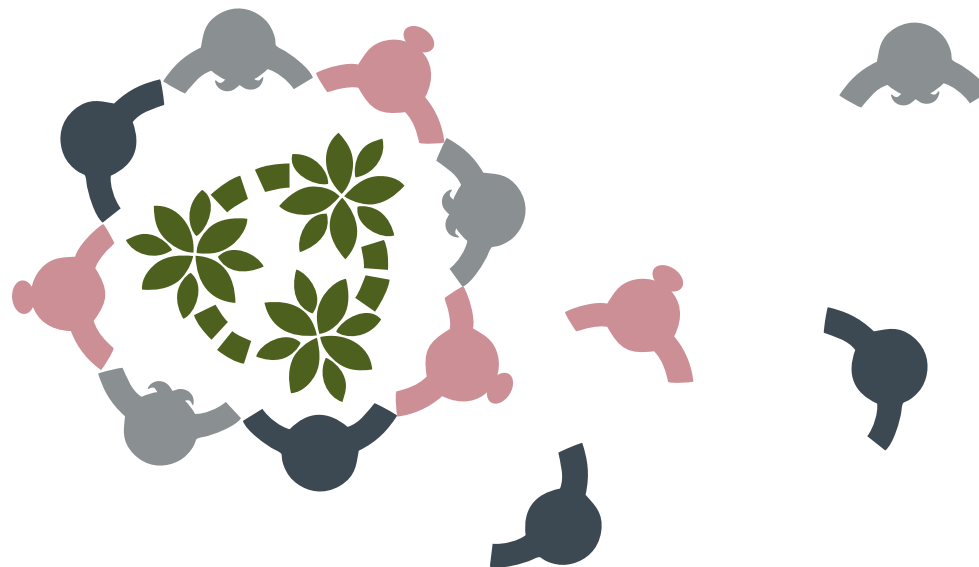
Wiele znanych nam akcji społecznych odbywających się w Warszawie kojarzymy z materiałów ukazujących się w mediach. Znaczna część takich akcji rozpoczyna się od złożenia wniosku, skargi lub petycji, czy wskazania przez grupę mieszkańców problemu, który należy rozwiązać. Często towarzyszą temu propozycje podjęcia konkretnych działań. Przykładem takich akcji są np. „Cicho jest w Parku Skaryszewskim” (wniosek i skarga – mieszkańcy chcą Parku wolnego od uciążliwych imprez i nielegalnego wjazdu aut) czy „Ocalmy tereny nad Kanałem Żerańskim” (petycja – mieszkańcy chcą ocalić przyrodę w otoczeniu Kanału). Obydwie akcje charakteryzuje to, że nie ograniczyły się do złożenia dokumentów w urzędach, ale też aktywnie nagłaśniają swoje postulaty w różnych mediach.

WWW:warszawa19115.pl/-/rozpatrywanie-wnioskow-obywateli-warszawa19115.pl/-/rozpatrywanie-skarg-obywateli-petycje.um.warszawa.pl

Budżet partycypacyjny

Budżet partycypacyjny to proces, w trakcie którego mieszkańcy decydują o wydatkowaniu części budżetu, który dana dzielnica przeznaczy na ten cel. Nabór wniosków rozpoczyna się co roku, na przełomie roku (aktualnie trwa V edycja budżetu partycypacyjnego, w ramach której nabór wniosków z pomysłami mieszkańców odbywa się do 22 stycznia 2018). Budżet partycypacyjny stwarza nam możliwość współdecydowania o drobnej części dzielnicowych wydatków. Możemy zarówno opracowywać i zgłaszać własne pomysły, jak i uczestniczyć w głosowaniu, które decyduje o wyborze konkretnych projektów. Dzięki budżetowi partycypacyjnemu udało się zrealizować takie projekty jak np. „Różany skwer pysznych pączków”, „Płasi ogród przy ulicy Nobla”, „Więcej tlenu! Na sadzenia drzew i krzewów na Woli” czy „Łąka kwietna na pasie zieleni między jezdniami na ulicy Wawelskiej”.

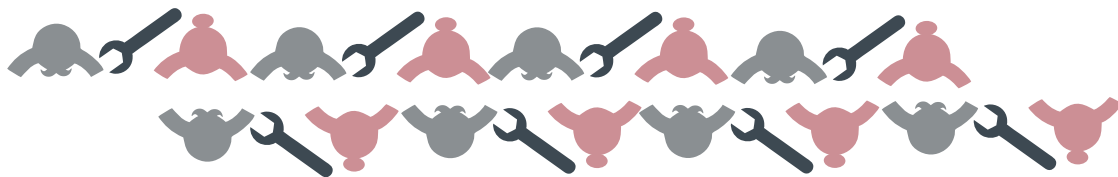
WWW: twojbudzet.um.warszawa.pl



Inicjatywa lokalna

Inicjatywa lokalna to jedna z form współpracy samorządu Warszawy z mieszkańcami, która służy wspólnej realizacji określonego zadania na rzecz społeczności lokalnej. To narzędzie jest formą wsparcia dla mieszkańców, którzy gotowi są wnieść swój wkład pracy w działania lokalne. Wkład mieszkańców może mieć też charakter rzeczowy lub finansowy. Urząd nie przekazuje dotacji, ale może np. zakupić usługi lub materiały niezbędne do realizacji pomysłu. Wniosek o wsparcie wymaga współpracy minimum dwóch mieszkańców lub udziału organizacji pozarządowej. Dzięki inicjatywie lokalnej mieszkańcy wcielili w życie takie pomysły jak np. „Ogród przy Domu Kultury Rembertów”, „Budki dla ptaków na Skwerze Sierpnia 1944” czy „Ochrona miejskich zapylaczy”. Udało się też np. stworzyć ogród warzywny przy jednym z przedszkoli na Saskiej Kępie, o czym zrealizowano film: <https://vimeo.com/127148627>].

WWW: inicjatywa.um.warszawa.pl/lokalna



Narzędzia dedykowane zieleni

Wykaz planowanych wycinek

Warto na bieżąco monitorować planowane wycinki w okolicy. Jedyne centralne narzędzie, które umożliwia mieszkańcom wgląd w listę wniosków i decyzji na wycinkę drzew to Ekoportal (<https://wykaz.ekoportal.pl/CardList.seam>). Jest to jednak narzędzie trudne w obsłudze i nieprzyjazne dla użytkownika. Dlatego warto wnioskować do władz dzielnicy o utworzenie dzielnicowego wykazu. W Warszawie, w dzielnicy Białoleka, na prośby mieszkańców, utworzona została specjalna zakładka na stronie internetowej, na której publikowane są wnioski i decyzje na wycinkę drzew. Umożliwia to nam, mieszkańcom trzymanie ręki na pulsie i reagowanie w uzasadnionych przypadkach.

WWW:<http://bialoleka.waw.pl/strona-943-drzewa-na-bialolece.html>.
<https://wykaz.ekoportal.pl/CardList.seam>

Aplikacja „Milion drzew”

Jest to narzędzie do wskazywania urzędnikom konkretnych miejsc, w których należy rozważyć zasadzenie drzewa. Działa w formie aplikacji mobilnej, czyli np. dla osób, które podczas spaceru korzystając z telefonu komórkowego z dostępem do Internetu zauważą miejsce, w którym według nich brakuje drzewa. Po przesłaniu zgłoszenia jest ono rozpatrywane i weryfikowane przez urzędników. W razie akceptacji nasadzeń dokonuje Zarząd Zieleni m.st. Warszawy.

WWW:um.warszawa.pl/aktualnosci/zasad-z-nami-milion-drzew

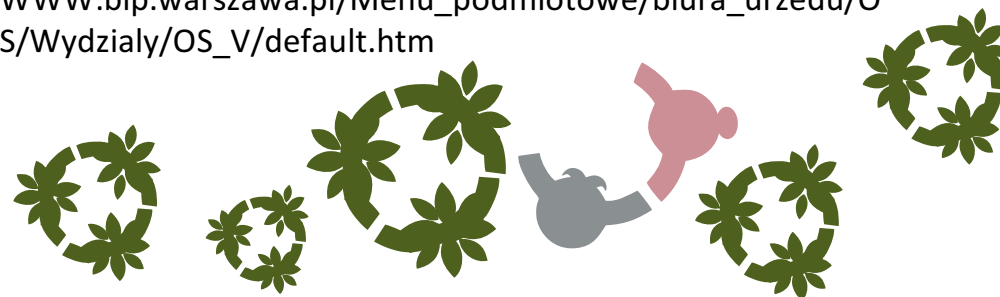
Tworzenie pomników przyrody

Prawo przewiduje rozmaite formy ochrony przyrody – wśród nich uznanie poszczególnych obiektów za tzw. pomnik przyrody. Zwykle są to drzewa, grupy drzew lub głązy narzutowe. Łącznie obiektów objętych tą formą ochrony przyrody jest w Warszawie ponad 500 (np. słynny, najstarszy na Mazowszu ok. 600-letni dąb szypułkowy „Mieszko” na Ursynowie). O uznanie danego obiektu za pomnik przyrody mogą zabiegać mieszkańcy składając stosowny wniosek. Tematem tym zajmuje się Wydział Ochrony Systemu Przyrodniczego Miasta w Biurze Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy. Aby zawnieść wniosek o objęcie drzewa tą formą ochrony, należy wysłać wniosek do Biura Ochrony Środowiska (drogą elektroniczną lub papierową). Nie ma oficjalnego wzoru pisma wnioskującego o utworzenie pomnika przyrody, ale gotowy wniosek, wraz ze wskazówkami został opracowany w publikacji „Drzeworadnik” (Fundacja alter eko, Warszawa 2016) i ww. dokumenty można pobrać z adresu:

<http://altereko.pl/attachments/article/264/Publikacja%20drzeworadnik%20ALL.pdf>

Warto pamiętać, że oprócz wniosków o ustanowienie pomników przyrody można zabiegać także o tworzenie „użytków ekologicznych” oraz „zespołów przyrodniczo-krajobrazowych”.

WWW:bip.warszawa.pl/Menu_podmiotowe/biura_urzedu/OS/Wydzialy/OS_V/default.htm



Ogrody społeczne

Tzw. „ogrody społeczne” to tworzone przez mieszkańców przestrzenie, która mają służyć nie tylko sprawie roślin, ale także organizacji spotkań, działań edukacyjnych i wydarzeń kulturalnych. W całej Warszawie działa kilkanaście ogrodów społecznych, dlatego warto poszukać takiego miejsca w okolicy i włączyć się w interesujące działania.

Od niedawna działa program „Bujna Warszawa”, w ramach którego inicjatorzy i opiekunowie takich ogrodów mogą uzyskać wsparcie przy ich tworzeniu i prowadzeniu.

WWW: bujnawarszawa.pl

Z myślą o przyszłości

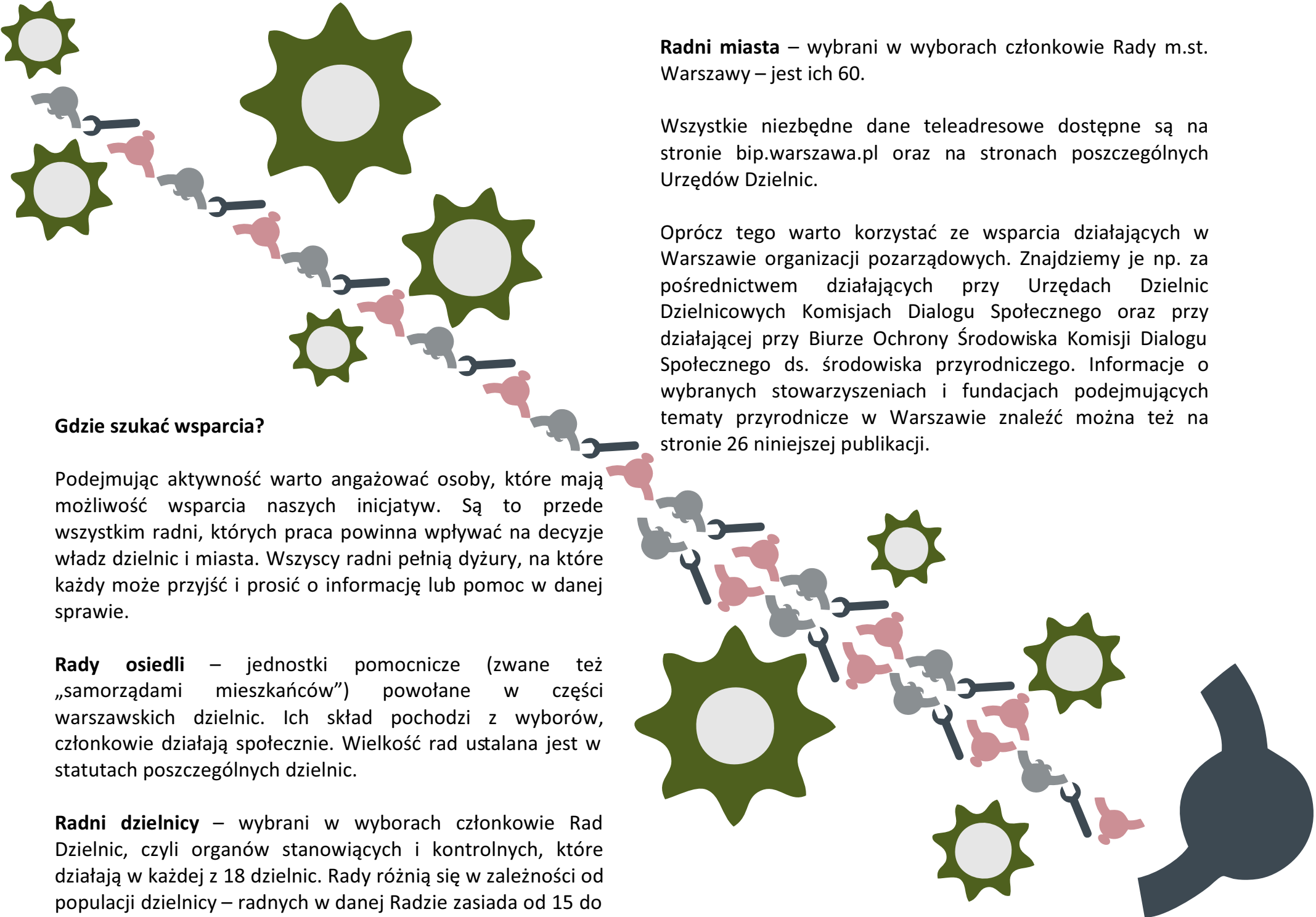
Oprócz korzystania z narzędzi stworzonych do bieżących działań na rzecz miasta warto pamiętać także o mechanizmach, które pozwalają nam decydować o przyszłości naszego otoczenia. Szczególną uwagę polecamy zwrócić na dwie poniższe możliwości.

Tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp) – czyli opracowywanie najważniejszych dokumentów planistycznych, w których rozstrzyga się przeznaczenie danego terenu, w tym np. jego zabudowę lub przeznaczenie na park czy budowę drogi. Procedura tworzenia mpzp przewiduje udział mieszkańców. Wszelkich informacji na ten temat należy szukać na stronie Biura Architektury i Planowania Przestrzennego. Tam też znajdziemy informacje, czy np. nasze miejsce zamieszkania lub ulubiony park objęte jest już ochroną planistyczną. Warto także śledzić stronę konsultacji społecznych, gdzie znajdują się wszelkie informacje dotyczące aktualnie toczących się konsultacji, w tym także związanych z opracowywaniem planów.

WWW: architektura.um.warszawa.pl
konsultacje.um.warszawa.pl/content/wnioski-o-konsultacje-spoeczne

Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – czyli tzw. „decyzje środowiskowe”, o które ubiegają się inwestorzy (także publiczni), mający zamiar wybudować np. drogę, torowisko tramwajowe, spalarnię odpadów, etc. Postępowanie o wydanie decyzji środowiskowej przewiduje udział społeczeństwa, dzięki czemu każdy mieszkaniec ma prawo wglądu w dokumentację i złożenia swoich uwag. Informacji na temat tej możliwości dla konkretnych inwestycji należy szukać w Biurze Ochrony Środowiska (Wydział Uzgodnień Inwestycyjnych i Ochrony Powietrza) oraz w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.





Radni miasta – wybrani w wyborach członkowie Rady m.st. Warszawy – jest ich 60.

Wszystkie niezbędne dane teleadresowe dostępne są na stronie bip.warszawa.pl oraz na stronach poszczególnych Urzędów Dzielnic.

Oprócz tego warto korzystać ze wsparcia działających w Warszawie organizacji pozarządowych. Znajdziemy je np. za pośrednictwem działających przy Urzędach Dzielnic Dzielnicowych Komisjach Dialogu Społecznego oraz przy działającej przy Biurze Ochrony Środowiska Komisji Dialogu Społecznego ds. środowiska przyrodniczego. Informacje o wybranych stowarzyszeniach i fundacjach podejmujących tematy przyrodnicze w Warszawie znaleźć można też na stronie 26 niniejszej publikacji.

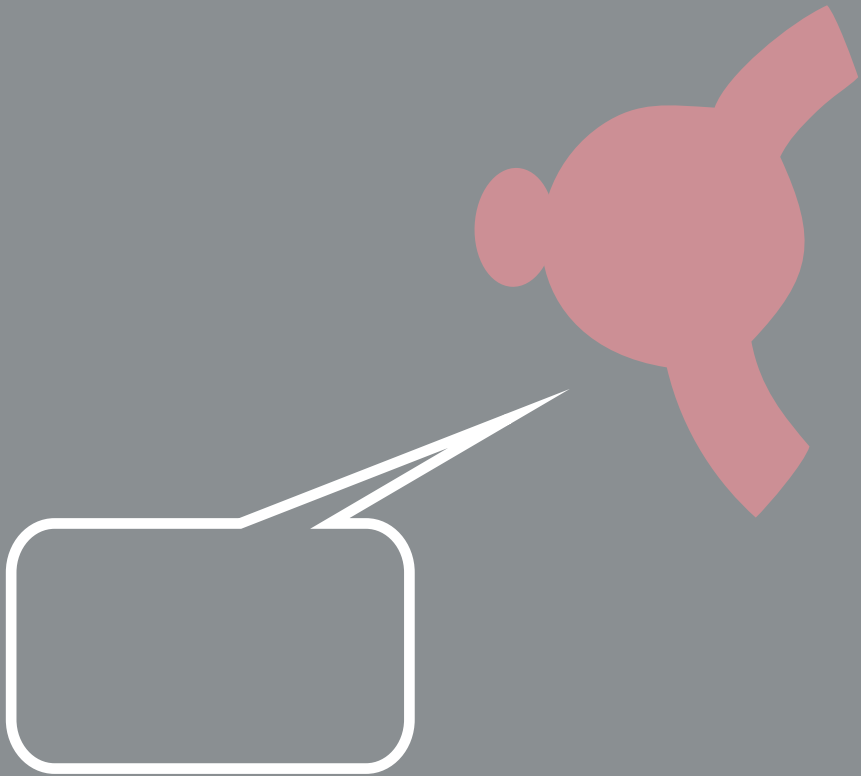
Gdzie szukać wsparcia?

Podejmując aktywność warto angażować osoby, które mają możliwość wsparcia naszych inicjatyw. Są to przede wszystkim radni, których praca powinna wpływać na decyzje władz dzielnic i miasta. Wszyscy radni pełnią dyżury, na które każdy może przyjść i prosić o informację lub pomoc w danej sprawie.

Rady osiedli – jednostki pomocnicze (zwane też „samorządami mieszkańców”) powołane w części warszawskich dzielnic. Ich skład pochodzi z wyborów, członkowie działają społecznie. Wielkość rad ustalana jest w statutach poszczególnych dzielnic.

Radni dzielnic – wybrani w wyborach członkowie Rad Dzielnic, czyli organów stanowiących i kontrolnych, które działają w każdej z 18 dzielnic. Rady różnią się w zależności od populacji dzielnicy – radnych w danej Radzie zasiada od 15 do 28.

II. RADY SENIORÓW



Mówiąc o partycypacji społecznej osób starszych należy w pierwszej kolejności powiedzieć o radach seniorów, czyli formalnie działających organach miasta. Rady seniorów są reprezentacją środowiska seniorów i pełnią funkcję organu doradczego, mając tym samym wpływ na politykę lokalną. Celem rad jest także podejmowanie ważnych inicjatyw pozwalających wykorzystać potencjał intelektualny i doświadczenie życiowe seniorów. Na terenie Warszawy funkcjonuje Warszawska Rada Seniorów oraz dzielnicowe, lokalnie działające rady seniorów.

Zadania, jakie są stawiane przed dzielnicowymi radami seniorów to przede wszystkim:

- współpraca z władzami dzielnicy przy tworzeniu i realizacji lokalnej polityki senioralnej, w tym: konsultowanie ważnych dla seniorów projektów dokumentów, doradzanie i proponowanie inicjatyw;
- bieżący kontakt ze społecznością lokalną i reagowanie na zgłoszenia seniorów;
- monitorowanie potrzeb i oczekiwań seniorów;
- delegowanie swoich przedstawicieli do Warszawskiej Rady Seniorów.

Dzielnicowa rada seniorów może zostać powołana przez dzielnicę, lub na wniosek osób zainteresowanych. Nowo utworzona rada otrzymuje statut, czyli dokument określający sposób działania organu, m.in. zasady wybierania i odwoływania członków, częstotliwość spotkań, główne zadania itp. Do rady seniorów kandydować mogą zarówno osoby prywatne, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, uniwersytetów trzeciego wieku oraz innych środowisk. Warunkiem koniecznym jest jednak ukończenie 60 roku życia.

Warszawska Rada Seniorów została powołana w 2014 roku i jest ona organem reprezentacyjnym seniorów. Do zadań jej przedstawicieli należy udział w tworzeniu polityki Warszawy na rzecz jej najstarszych mieszkańców. Zadaniem Rady jest także reagowanie na problemy i oczekiwania seniorów oraz kreowanie pozytywnego wizerunku seniora w społeczeństwie.

Podstawowym dokumentem w Warszawie określającym politykę Miasta wobec osób starszych jest program Warszawa Przyjazna Seniorom na lata 2013-2020. Dokument można bezpłatnie pobrać ze strony: senioralna.um.warszawa.pl.

Podstawy prawne dotyczące Rad Seniorów zostały określone nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym, która weszła w życie 30 listopada 2013 r. Artykuł 5c rozdziału 1 mówi, że gmina „sprzyja solidarności międzypokoleniowej oraz tworzy warunki do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej.”

Gdzie można szukać informacji o Warszawskiej Radzie Seniorów?

- w Internecie:

<http://senioralna.um.warszawa.pl/projekty/warszawska-rada-senior-w>

- mailowo: wrs@um.warszawa.pl

- w urzędzie: ul. Niecała 2, Warszawa



Jak można włączyć się w działania dzielnicowej rady seniorów?

W pierwszej kolejności warto dowiedzieć się, czy na terenie naszej dzielnicy już działa rada. Aby uzyskać taką informację należy udać się lub zadzwonić do Wydziału Obsługi Mieszkańców w dzielnicy lub do Zespołu Realizacji Polityki Senioralnej w Biurze Pomocy i Projektów Społecznych Urzędu m.st. Warszawy. Wizyta lub rozmowa telefoniczna pozwoli na uzyskanie szczegółowych informacji o sytuacji w dzielnicy.

Co zrobić, gdy w dzielnicy nie ma rady seniorów?

Jeśli jednak okaże się, że w naszej dzielnicy nie ma jeszcze rady, to wówczas warto zainicjować proces tworzenia tego organu w lokalnym środowisku. Wyżej wymienione instytucje kontaktowe również posłużą pomocą w tym zakresie. Jednym ze sposobów jest zebranie grupy osób zainteresowanych działaniem na rzecz lokalnej społeczności seniorów (min. 15) i wysłanie pisma do burmistrza dzielnicy z inicjatywą utworzenia rady seniorów. Warto podać gotowe przykłady działań i lokalnych problemów, których rozwiązaniem mogłaby zająć się nowopowstała rada.

Jak działania rad seniorów w swoich dzielnicach postrzegają jej przedstawiciele?

Podczas cyklu spotkań zrealizowanych w projekcie „Akcja: zieleń!” przedstawiciele rad seniorów dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat ich funkcjonowania.

Najczęściej wymieniane *problemy*, z którymi borykają się rady to:

- brak zasobów lokalowych, komputera z dostępem do Internetu i własnego telefonu, czyli narzędzi które ułatwiłyby bieżący, aktywny kontakt z mieszkańcami i dostęp osób postronnych do członków rady;
- brak zainteresowania lokalnych władz dotyczącego włączania rad seniorów w ich statutowe zadania np. opiniowanie dokumentów;

Oczekiwania przedstawicieli rad seniorów dotyczą:

- udostępnienia lokalu, wraz z niezbędnym wyposażeniem biurowym w określonych dniach;
- utworzenie oficjalnego adresu e-mail rady seniorów, obsługiwanego przez jej członków;
- udostępnienie radzie seniorów telefonu komórkowego umożliwiającego bieżący kontakt z mieszkańcami (obsługiwany np. przez przewodniczącego rady); numer telefonu byłby upubliczniony na stronie internetowej dzielnicy oraz na tablicach informacyjnych w urzędach;
- większego angażowania seniorów w lokalne inicjatywy, a także opiniowanie projektów przez władze dzielnicy;
- wypracowanie konkretnych typów projektów, które obowiązkowo powinny być opiniowane przez radę.

Wypracowane problemy, możliwe rozwiązania i jednostki wsparcia:

Problem	Możliwe rozwiązanie	Kto może pomóc?
Nie mamy swojego lokalu, każdorazowo korzystamy z pomieszczeń, które użyczane są jedynie na czas zebrań rady.	- osobny lokal/pomieszczenie wyznaczone przez władze dzielnicy - korzystanie z takich przestrzeni jak „Miejsca Aktywności Lokalnej”, „Domy Sąsiedzkie” lub „Kluby Seniora” - korzystanie z pomieszczenia lokalnej rady osiedla (tzw. samorządu mieszkańców)	- zarząd dzielnicy - Centrum Komunikacji Społecznej m.st. Warszawy - lokalny „Klub Seniora” - lokalne rady osiedli
Władze dzielnicy nie zasięgają opinii rady seniorów przed podjęciem decyzji.	Przyjęcie uchwały, w której wskażemy zarządowi dzielnicy konkretne tematy, które rada chciałaby opiniować (zob. str 24).	- zarząd dzielnicy
Kontakty rady seniorów z zarządem dzielnicy należą do rzadkości, jeśli są podejmowane to tylko z inicjatywy rady seniorów.	Ustalenie z zarządem dzielnicy konkretnego harmonogramu spotkań np. co kwartał/co miesiąc, z góry na cały rok, z konkretnymi datami.	- zarząd dzielnicy
Nie mamy podstawowych narzędzi do pracy (telefonu, komputera, projektora, etc.).	Pozyskanie potrzebnych narzędzi z Urzędu Dzielnicy – najlepiej sformułować konkretne zapotrzebowanie we wniosku do zarządu dzielnicy.	- zarząd dzielnicy
Nie jesteśmy w stanie rozwiązać powyższych problemów, bo na pisma kierowane przez radę do władz dzielnicy nie otrzymujemy odpowiedzi.	Poinformowanie o sprawie innych instytucji.	- Warszawska Rada Seniorów - radni dzielnicy - radni miasta - zarząd m.st. Warszawy
Niskie zainteresowanie lokalnej społeczności pracami rady seniorów.	Nieustająca promocja działalności rady i konkretnych aktywności podejmowanych przez jej członków m.in. przez media społecznościowe, pisanie artykułów do lokalnej prasy, informowanie mediów o najciekawszych działaniach rady. Zawsze można też poprosić o wsparcie Urząd Dzielnicy, który ma swoje kanały komunikacji.	- Urząd Dzielnicy - media

Działanie rad oczami seniorów

O to jak działają rady seniorów zapytaliśmy samych zainteresowanych, z którymi przeprowadziliśmy wywiady dotyczące funkcjonowania rad w dzielnicy Praga Północ Wawer.

Wywiad z panem Januszem Nowakowskim - przewodniczącym Rady Seniorów Dzielnicy Praga Północ:



1. Jak przebiega dotychczasowa współpraca Rady Seniorów z Urzędem Dzielnicy? Jakie widzi Pan możliwości rozwoju tej współpracy w kolejnych latach?

RS na Pradze-Północ działa od roku. Pierwsze miesiące były trudne dla rozwijania działalności, z uwagi na fakt, że nie mieliśmy adresu, środków łączności, miejsca do spotkań. W czerwcu br. RS spotkała się z Zarządem Dzielnicy, na którym Zarząd zobowiązał się do zapewnienia nam pokoju w budynku oraz wyposażenia w środki łączności. Na zaproszenie Zarządu, RS wzięła udział w uroczystościach składania wieńców na uroczystościach związanych z rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego.

W listopadzie br, na prośbę Rady Dzielnicy zgłosiliśmy propozycje zajęć sportowo-rekreacyjnych dla seniorów na rok 2018.

Rada Seniorów jest organem pomocniczym dla Rady Dzielnicy, a więc możliwości współpracy z Radą Dzielnicy, jak i Zarządem, jest wiele - właściwie w każdej dziedzinie, jak np. sportu, transportu, infrastruktury, ochrona środowiska itd.. RS może być wyrazicielem potrzeb i interesów seniorów. I to zarówno, jako ciało opiniotwórczo-doradcze, ale także inicjatywne – zgłaszając propozycje dotyczące działań podejmowanych przez władze dzielnicy.

Moim zdaniem, rozwój współpracy z Urzędem Dzielnicy, idzie w dobrym kierunku, zwłaszcza, że Urząd w miarę swoich możliwości dokłada starań w realizacji potrzeb Rady niezbędnych dla sprawniejszego jej działania, i tak np.: od listopada br. dla potrzeb RS, przydzielony został pokój w budynku Urzędu, wyposażony w telefon, komputer z dostępem do drukarki i częściowo już umeblowany. Urząd zapewnia materiały biurowe, kampanię informacyjną o Radzie wśród mieszkańców dzielnicy, itp.. Od kilku miesięcy, na stronie internetowej Urzędu Dzielnicy znajduje się zakładka zawierająca informacje o naszej Radzie - z podanym adresem e-mail Rady.

2. Czy jako Rada Seniorów gotowi są Państwo do aktywnego włączania się w lokalne sprawy dotyczące zieleni? Np. opiniowanie inwestycji przygotowywanych przez urzędników dzielnicowych lub Zarząd Zieleni?

Tak, jak najbardziej. Sprawy ochrony środowiska, w tym zieleni są dla nas seniorów, bardzo ważną sprawą - zwłaszcza ochrona istniejących już obszarów zielonych: parków czy skwerów, ale również powstania nowych terenów zielonych. Temat jest bardzo istotny dla Pragi-Północ, która posiada tylko ok. 10% terenów zielonych w stosunku do powierzchni dzielnicy. Obszar ten corocznie kurczy się, na skutek realizacji nowych inwestycji drogowej, np. Trasa Świętokrzyska, czy planowanej budowy odcinka Trasy Tysiąclecia, a dzielnica nie dysponuje już w tej chwili terenami do nasadzeń rekompensujących zniszczoną zielen pod te inwestycje. Olbrzymi, negatywny wpływ na zmniejszanie się terenów zielonych w dzielnicy ma agresywna polityka deweloperska, a wydawane przez urząd tzw. Warunki Zabudowy dla inwestycji

mieszkaniowych, zezwalają na 100% zabudowę powierzchni nieruchomości przeznaczonej pod budynki mieszkalny, ograniczając dodatkowo powierzchnię czynną biologicznie.

Rada jest gotowa, do udziału i włączania się w sprawę dotyczące zieleni, a w szczególności opiniowanie inwestycji przygotowywanych przez urzędników dzielnicowych lub Zarząd Zieleni. W praktyce, w ubiegłym miesiącu, członek naszej RS, brał udział w pracach Komisji Infrastruktury Rady Dzielnicy, dotyczących m.in. przedstawianie projektu budowy kładki rowerowo-pieszkiej przez Wisłę, łączącej ulicę Karową z ulicą Okrzei na Pradze-Północ, w zakresie wprowadzenia kładki przez tereny zielone na praskim brzegu Wisły.

3. W ostatnich latach sporo słyszeliśmy o tym, że zieleń dzielnicy została uszczuplona na skutek realizacji "Trasy Świętokrzyskiej" w przebiegu przez Park Michałowski. A czy zdarzyły się sytuacje, w których udało się Państwu ocalić fragmenty terenów zielonych?

Pod budowę odcinka Trasy Świętokrzyskiej wykarczowano całe ogródki działkowe oraz ponad połowę parku na Szmulowiźnie (przy ulicy Kawęczyńskiej) – łącznie blisko 400 drzew (w dużej mierze kilkudziesięcioletnich) i 31 000 m kw. krzewów. W zamian inwestor nasadził, nie licząc zieleni w pasie drogowym, 78 młodziutkich drzew i nieco ponad 2,1 tys. rachitycznych krzewów. To niewiele, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że koszt kompensacji wyniósł ok. 1,5 mln zł. - niedużo, zważywszy, że cała inwestycja kosztowała 50 razy więcej. W tym samym czasie, zbiegła się sprawa sprzedaży przez księżę Salezjanów terenu Ogródka Jordanowskiego (teren zielony) u zbiegu ulic Siedleckiej i Otwockiej. Praskie Stowarzyszenie Mieszkańców „Michałów” (którego jestem

współzałożycielem), wystąpiło do władz miasta z wnioskiem popartym przez mieszkańców Pragi, o odkupienie od Salezjanów, ww. ogródka, jako rekompensatę za utraconą zieleń pod budowę TŚ. Wniosek został pozytywnie zaopiniowany przez miasto i w ten sposób dzielnica utrzymała niewielki, ale istotny, teren zielony dla mieszkańców tego rejonu Pragi.

4. Społeczność Michałowa podjęła starania na rzecz ustanowienia pierwszego pomnika przyrody na terenie Państwa dzielnicy. Dlaczego to dla Państwa takie istotne?

Paradoksalnie, Praga -Północ jest jedyną dzielnicą Warszawy, na której nie ma ustanowionego pomnika przyrody. Czasami zastanawiam się, jakie są przyczyny zaniechania działania przez zarząd dzielnicy, w tym temacie? W ostatnich dniach, ja z innymi mieszkańcami Pragi-Północ, złożyliśmy do urzędu dzielnicy wniosek o objęcie ochroną w postaci pomników przyrody, 9 drzew, które w naszej ocenie nadają się na taką formę ochrony.

Dlaczego to ważne?

Odpowiadając na to pytanie, przytoczę opinię specjalistów, jakie pozytywne znaczenie prozdrowotne ma miejska zieleń dla mieszkańców miast, a szczególnie kilkudziesięcioletnie drzewa i ich zdolności poprawiania jakości miejskiego powietrza, i tak dostarczają:

- tlen- 10 metrowe drzewo (typowe liściaste miejskie drzewo alejowe) produkuje średnio 118 kg tlenu / rok. Oczywiście to jest wynik bilansu, czyli uwzględniono pobieranie tlenu przez drzewa w procesie fotosyntezy -oddychania. Człowiek zużywa

ok. 176 kg tlenu/rok, chłodzenie – latem duże, alejowe drzewo wyparowuje do 450 litrów wody dziennie (mniejsze ok. 250 l). Efektem jest ochłodzenie powietrza oraz jego nawilżenie – istotne w warunkach miejskich.

- oczyszczanie powietrza - te zdolności mają popularne rośliny doniczkowe, ale również drzewa oczyszczają miejskie powietrze głównie z amoniaku, dwumetylobenzenu i formaldehydu.
- wpływ na zdrowie psychiczne mieszkańców miast – drzewa to kontakt z naturą, obniżają poziom stresu i działają wyciszająco (szum liści). Wzbogacają także miejską faunę są bowiem miejscem gniazdowania ptaków, a ich obecność również dodatnio wpływa na psychikę człowieka.

Reasumując, każde aktualnie żyjące kilkudziesięcioletnie drzewo jest na wagę złota, o czym nie chcą wiedzieć nasi współcześni projektanci przestrzeni miejskiej. A więc nam mieszkańcom, pozostaje rola upominania się o niepogarszanie nam i tak już bardzo zanieczyszczonego powietrza w mieście (przekraczającego w Warszawie średnio o 40% dopuszczalne normy zanieczyszczeń).

Ustanawianie pomników przyrody, to jest jeden ze środków walki o poprawę jakości powietrza, jakim przyszło nam aktualnie oddychać, w naszym mieście, ale przede wszystkim bardzo ważnym elementem ochrony miejskiego drzewostanu.

Dziękuję za rozmowę.



Wywiad z p. Urszulą Stanowską - przewodniczącą Rady Seniorów Dzielnicy Wawer, przy współpracy p. Janiny Żórawińskiej z tej Rady Seniorów.



1. Jak przebiega dotychczasowa współpraca Rady Seniorów z Urzędem Dzielnicy? Jakie widzi Pani możliwości rozwoju tej współpracy w kolejnych latach?

Wawerska Rada Seniorów pracuje od stycznia 2017. Zarówno my, członkowie Rady, jak i Urząd Dzielnicy powoli uczymy się zasad współpracy. Początkowo, robiąc swoje, oczekiwaliśmy na aktywną postawę urzędników. Jednak, pomimo pozytywnych deklaracji ze strony burmistrza, mieliśmy poczucie, że nasze pomysły trafiają trochę donikąd.

Ostatnio postanowiliśmy działać aktywniej. Napisaliśmy pismo do burmistrza z prośbą o informowanie nas o projektach i programach ważnych dla seniorów i o uwzględnianie głosu naszej rady. Zaprosiliśmy też burmistrza na posiedzenie. Wnioski są bardzo pozytywne. Jesteśmy pewni, że współpraca będzie coraz bardziej konkretna.

2. Czy jako Rada Seniorów gotowa jest do aktywnego włączania się w lokalne sprawy dotyczące zieleni? Np. opiniowanie inwestycji przygotowywanych przez urzędników dzielnicowych lub Zarząd Zieleni?

Opiniowanie inwestycji wymaga kompetencji, które nie zawsze mamy, natomiast zawsze możemy wyrazić swoje zdanie. Zainspirowani projektem „Akcja: zie leń!”, mamy zamiar rozpocząć działania dotyczące zieleni. Spróbujemy

zorganizować grupę „strażników drzew”, a może nawet grupę „strażników zieleni” – wolontariat seniorów, którzy po odpowiednim przeszkoleniu, będą monitorować stan zieleni w naszej dzielnicy.

3. Wawer pozostaje dzielnicą zieloną, ale podlega intensywnej zabudowie. Które tereny zielone powinny Pani zdaniem pozostać wolne od zabudowy?

Wolne od zabudowy powinny zostać tereny prawnie chronione, lasy, skwery, parki, pomniki przyrody oraz cenne drzewa soliterowe – rosnące pojedynczo na otwartym terenie. Poza tym należy zachęcać mieszkańców do dbałości o zieleni, zwłaszcza o drzewa, na prywatnych terenach. Warto uświadamiać, jaką stratą dla środowiska jest ścięcie jednego drzewa. Nie zastąpi tego żadne nasadzenie zastępcze. Nawet jeśli właściciel ma uprawnienia do ścięcia drzewa powinien dobrze rozważyć taki zamiar.

W naszej dzielnicy są liczne prywatne działki leśne. Właściciele starają się o zmianę ich statusu na działki budowlane. To, czy otrzymają decyzję pozytywną zależy bardziej od polityki miasta, niż od rzeczowej oceny – czy działka jest gęsto zalesiona, jakimi drzewami, czy jest położona na osiedlu domów jednorodzinnych, czy na granicy Mazowieckiego Parku Krajobrazowego lub wręcz na jego terenie. Osobiście uważam, że działki leśne, pozostające w bezpośrednim sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych lub wchodzące w ich skład, powinny pozostać działkami leśnymi.

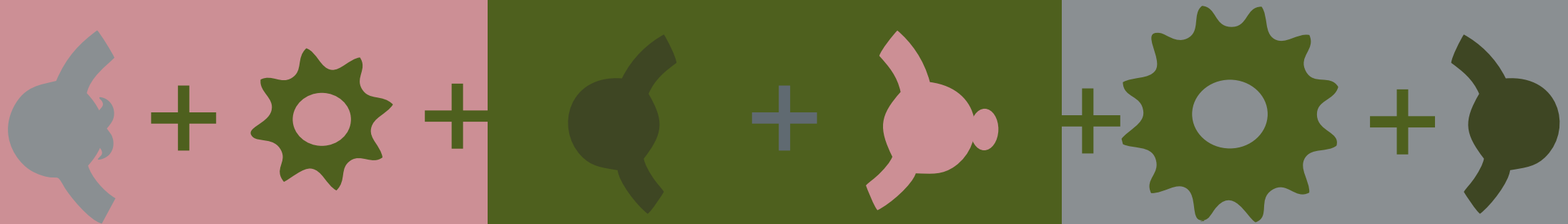
4. Jest Pani w gronie pomysłodawców utworzenia sieci "strażników drzew", czyli grupy osób, która miałaby zawiadamiać urzędników o potrzebie szczególnej opieki nad konkretnymi drzewami. Czego potrzebowaliby Państwo od urzędników, by taka inicjatywa, nie tylko wystartowała, ale przede wszystkim, by jej dalsza praca miała sens?

Sens utworzenia sieci strażników drzew lub nawet strażników zieleni nadałoby reagowanie na sygnały ze strony strażników i respektowanie ich opinii. Żeby taka sieć zaczęła działać Urząd Dzielnicy powinien zapewnić przeszkolenie uczestników, pomóc w organizacji systemu informowania – do kogo i jak się zgłaszać, pomóc w promocji projektu.

Dziękuję za rozmowę.



III. MODEL ZIELONEJ PARTYCYPACJI SENIORÓW



Poniżej przedstawiamy pomysły wypracowane przez seniorów na konkretne, potrzebne działania.

Inspiracje

Uczestnicy warsztatów realizowanych podczas projektu mieli sporo pomysłów na inicjatywy ws. zieleni. Wspólnie wybraliśmy dwie koncepcje, do których przygotowaliśmy krótkie plany wcielenia ich w życie. Zapraszamy do lektury i czerpania inspiracji.

„Strażnicy drzew”

Pomysł: stworzenie sieci aktywnych i kompetentnych mieszkańców, którzy pełnią rolę opiekunów warszawskich drzew.

Członkowie sieci prowadzą obserwację w wybranych obszarach miasta, sygnalizują właściwym instytucjom problemy dot. stanu zdrowotnego drzew, weryfikują legalność wycinek i wskazują drzewa, które wymagają pielęgnacji w pierwszej kolejności.

Jak to zrobić:

- Nawiązanie współpracy z działaczami z Wrocławia (wspieranymi przez Fundację EkoRozwoju), którzy prowadzą już podobne działania.
- Skierowanie przez radę seniorów wniosku do Urzędu Dzielnicy lub Zarządu Zieleni z prośbą o organizację szkolenia na temat przepisów o ochronie drzew i problemach z ich stanem zdrowotnym, możliwościach reagowania, etc.

- Nabór strażników – przydział obszarów do obserwacji. Dokumentowanie fotograficzne i zgłaszanie do odpowiednich instytucji. Utworzenie profilu na FB. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, urzędami dzielnic i Ekopatrole.
- Rozpowszechnianie w budżecie partycypacyjnym projektów takich jak „Ratujmy drzewa Saskiej Kępy” i „Ratujmy drzewa Parku Skaryszewskiego” .

Pomysły na promocję: ulotka i plakat, informacja prasowa (przedstawienie celu, porównanie fotograficzne stanu zaniedbanego i po kuracji, kontakt, informacja o partnerach/sponsorach), prasa lokalna i ogólnowarszawska, radio, dystrybucja ulotek i organizacja spotkań (biblioteki, festyny, kluby seniora, UTW, dom kultury), Facebook, happeningi na imprezach dzielnicowych, prezentacja efektów działania.



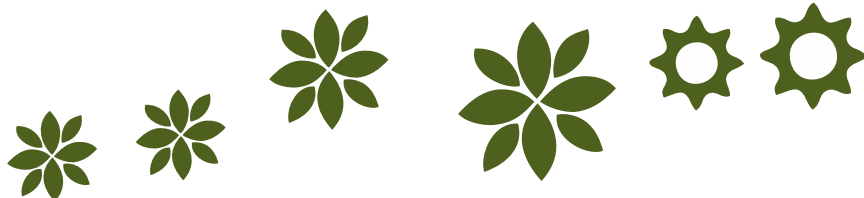
„Pierwszy pomnik przyrody Pragi Północ”

Pomysł: ustanowienie pierwszego pomnika przyrody w dzielnicy Praga Północ.

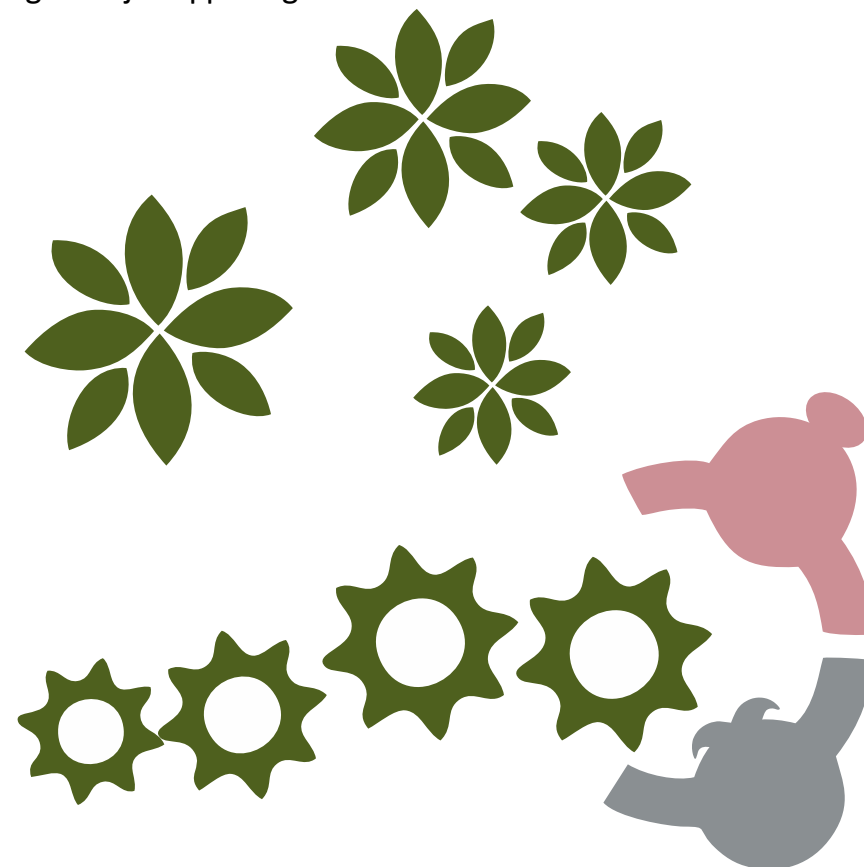
Pomysł polega na zmianie stanu rzeczy, w którym Praga Północ jest jedyną dzielnicą Warszawy bez pomników przyrody. Mieszkańcy są przekonani, że nie brak drzew, które zasługują na ten rodzaj ochrony (np. dęby w al. „Solidarności” i przy Targowej). Pomysł wynika też z tego, że Praga ma coraz mniej obszarów zielonych, m.in. ze względu na ich utratę przy realizacji inwestycji drogowych (jak np. Trasa Świętokrzyska). Ochrona drzew jest też ważna ze względu na problem smogu oraz nieustającą presję na zabudowę kolejnych terenów zielonych, w tym skwerów..

Jak to zrobić:

1. Złożenie wniosku przez organizację PSM Michałów.
2. Uzyskanie wsparcia Rady Dzielnic.
3. Przyjęcie uchwały rady seniorów popierającej inicjatywę.
4. Nawiązanie współpracy z eksperckimi organizacjami pozarządowymi w celu jak najlepszego uzasadnienia słuszności wniosku o ustanowienie pomnika przyrody.



Pomysły na promocję: nagłośnienie faktu, że Praga Północ pozostaje jedyną dzielnicą Warszawy bez ani jednego pomnika przyrody, co dziwi szczególnie w świetle inwestycji takich jak Trasa Świętokrzyska, które zmniejszają powierzchnię biologicznie czynną. Konieczna mobilizacja mediów (lokalna prasa, lokalne rozgłośnie radiowe) i organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką przyrodniczą. Warto wykonać profesjonalne zdjęcia drzew „kandydatów” na pomniki – można wydać specjalny kalendarz lub pocztówki oraz opublikować fotografie w Internecie prezentując tym samym „kandydatów na pomniki”. Organizacja happeningów.



Model partycypacji – propozycja uchwały dla rady seniorów

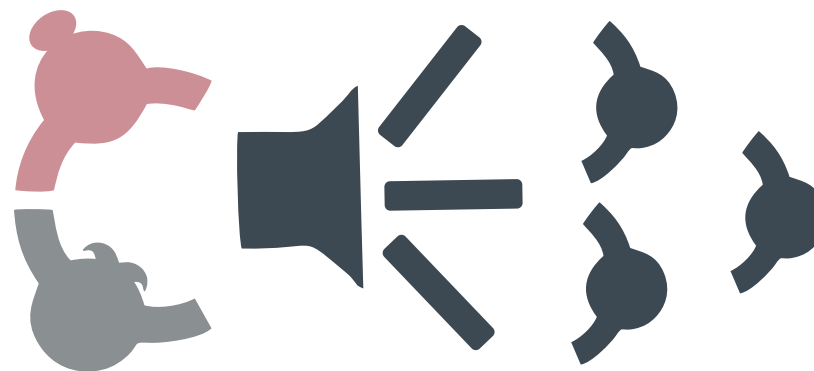
Zabierajmy głos w sprawach zieleni

Z rozmów z przedstawicielami Rad Seniorów wynika, że istnieje oczekiwanie, aby różne dzielnicowe i miejskie instytucje zasięgały opinii rady na temat planowanych inicjatyw, działań czy inwestycji. Z kolei część instytucji nie zawsze zdaje sobie sprawę z tego, że rady często skupiają aktywnych mieszkańców, którzy potrafią trafnie zdefiniować potrzeby części lokalnej społeczności. Dlatego warto, aby rady seniorów niejako przypominały urzędnikom o swoim istnieniu i gotowości do współpracy – szczególnie na etapie przed podjęciem różnych decyzji dotyczących lokalnej społeczności. W związku z tym zachęcamy rady do przyjmowania uchwał, w których to same rady wskażą jakie tematy – np. w sprawach zieleni – powinny możliwie wcześniej trafiać do zaopiniowania przez radę. Poniżej przedstawiamy proponowany wzór uchwały w tej sprawie, który można modyfikować według własnych potrzeb. Dodatkowo zamieszczamy kilka propozycji tematów, które warto w takiej uchwale wskazać jako te, które rada chciałaby opiniować. Należy przy tym pamiętać, że przyjęcie uchwały nie stworzy dla żadnej instytucji obowiązku współpracy z radą seniorów – będzie to jednak bardzo czytelny i konkretny sygnał, że rada seniorów jest gotowa do współdecydowania o rozwoju danej dzielnicy. Gotową uchwałę warto przedłożyć nie tylko Zarządowi Dzielnicy, ale także Zarządowi Zieleni, Centrum Komunikacji Społecznej oraz Komisji Dialogu Społecznego do. Środowiska Przyrodniczego.

Zachęcamy także, by za pośrednictwem dzielnicowej rady seniorów wpłynąć na Warszawską Radę Seniorów, by i ona przyjęła stanowisko w tej sprawie.

Propozycje tematów do zaopiniowania:

- Tworzenie nowych parków.
- Inwestycje w istniejących parkach o budżecie wyższym niż 50 tys. złotych.
- Sprzedaż miejskich działek (w tym prawa użytkowania wieczystego) obejmujących tereny zielone.
- Inicjatywy przewidujące likwidację lub zmniejszenie obszarów zajmowanych przez Rodzinne Ogrody Działkowe.
- Wprowadzanie zmian w dokumentach planistycznych (Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego), które dotyczą terenów zielonych i powierzchni biologicznie czynnej.
- Ocena realizacji „kompensacji przyrodniczej” w przypadku inwestycji infrastrukturalnych na obszarach zieleni.



UCHWAŁA NR/2018

RADY SENIORÓW

DZIELNICY MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

z dnia 2018 r.

w sprawie: zasięgnięcia opinii dzielnicowej Rady Seniorów w kwestiach przyrodniczych

Na podstawie Statutu Rady Seniorów Dzielnicy m.st. Warszawy, uchwala się co następuje:

§ 1.

Rada Seniorów deklaruje wolę opiniowania decyzji mających skutki dla lokalnego środowiska przyrodniczego i wyraża gotowość do współpracy z wszelkimi jednostkami miejskimi i dzielnicowymi, które wydają decyzje w tej sprawie.

§2.

Rada Seniorów proponuje, by wśród tematów przekazywanych Radzie do zaopiniowania znalazły się takie kwestie jak:

-

-

-

-

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący

Rady Seniorów

Dzielnicy m.st. Warszawy

PRZYDATNE INFORMACJE



Pamiętajmy o organizacjach pozarządowych

Podjmując aktywność lokalną ws. zieleni zawsze warto szukać sojuszników. Współpraca z innymi podmiotami to szansa na wsparcie naszej inicjatywy – np. pod względem merytorycznym, organizacyjnym czy promocyjnym. Rolę naszego sojusznika często mogą pełnić organizacje pozarządowe (tzw. NGO – z ang. „non-government organization”). Organizacjami pozarządowymi są wszelkie stowarzyszenia i fundacje, także te lokalne. Poniżej prezentujemy skromny wybór warszawskich organizacji, które podejmują tematy przyrodnicze.

Fundacja Alter Eko

www.altereko.pl
fundacja@altereko.pl
502 627 651

Liga Walki z Hałasem

www.lwzh.org.pl
lwzh@op.pl

Ogród Warszawa. Stowarzyszenie na rzecz Krajobrazu Kulturowego

www.ogrodwarszawa.org.pl
sekretariat@ogrodwarszawa.org.pl

Polski Związek Działkowców. Okręg Mazowiecki

www.mazowiecki.pzd.pl
mazowiecki@mazowieckipzd.pl
22 836 51 65

Stołeczne Towarzystwo Ochrony Ptaków

www.stop.eko.org.pl
info@stop.most.org.pl
519 185 668

Zielone Mazowsze

www.zm.org.pl
biuro@zm.org.pl
22 621 77 77

Oprócz tego zachęcamy do kontaktowania się z dzielnicowymi organizacjami i inicjatywami, które aktywnie działają w swoich dzielnicach. Z większością z nich najłatwiej kontaktować się za pośrednictwem mediów społecznościowych. Poniżej wybór inicjatyw, które mają doświadczenia w rozwiązywaniu problemów i mobilizowania mieszkańców na poziomie najbardziej lokalnym.

Dzielnica Bemowo

Bemowiacy: facebook.com/bemowiacywawpl

Dzielnica Białołęka

Razem dla Białołęki: facebook.com/RazemdlBialoleki
Zielony Tarchomin: facebook.com/ZielonyTarchomin

Dzielnica Bielany

Razem dla Bielany: facebook.com/RazemdlBielan 2016

Dzielnica Mokołów

Stowarzyszenie Lepszy Służewiec:
facebook.com/lepszy.sluzewiec

Dzielnica Ochota

Ochocianie Sąsiedzi: facebook.com/ochocianie

Dzielnica Praga Południe

Stowarzyszenie Wiatrak:

facebook.com/StowarzyszenieWiatrak

Dzielnica Praga Północ

PSM Michałów: facebook.com/stowarzyszenie.michalow

Dzielnica Rembertów

Rembertów Bezpośrednio:

facebook.com/rembertowbezposrednio

Dzielnica Targówek

Ruch Sąsiedzki – Targówek, Zacisze, Bródno:

facebook.com/ruchsasiedzki.targowek

Dzielnica Wawer

Stowarzyszenie „Razem dla Wawra”: www.razemdlawawra.pl

Dzielnica Ursynów

Projekt Ursynów: facebook.com/ProjektUrsynow

Dzielnica Wilanów

Stowarzyszenie Mieszkańców Miasteczka Wilanów:

facebook.com/StowarzyszenieMieszkancow

Dzielnica Włochy

Stowarzyszenie Sąsiedzkie Włochy:

facebook.com/StowarzyszenieSasiedzkieWlochy

Dzielnica Wola

Wola Mieszkańców: facebook.com/WolaMieszkancow

Dzielnica Żoliborz

Stowarzyszenie Żoliborzan:

facebook.com/StowarzyszenieZoliborzan

Warto pamiętać, że w Warszawie działa Komisja Dialogu Społecznego ds. Środowiska Przyrodniczego, w ramach której przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzą dialog z urzędnikami odpowiedzialnymi m.in. za sprawy zieleni w mieście. Na posiedzenie Komisji może przyjść każdy, ale warto wcześniej zgłosić swoją obecność i temat: <http://ngo.um.warszawa.pl/komisje/komisja-dialogu-spolecznego-ds-srodowiska-przyrodniczego>

Przydatne linki:

-

<http://senioralna.um.warszawa.pl/aktualnosci/wydarzenia/poradnik-abc-seniora-aktywne-i-godne-ycie-w-warszawie>

- <http://senioralna.um.warszawa.pl/wsparcie-dla-seniorow-miejski-informator-rodzinny>

-

<http://senioralna.um.warszawa.pl/Obywatelski%20niezb%20%99dnik%20seniora>

-

<https://senioralna.um.warszawa.pl/aktualnosci/wydarzenia/punkty-cyfrowego-wsparcia-seniora-zapraszaj>

WWW. ■ ■ ■ ■

